

До Научното жури
определено от Ректора
на МУ „Проф. Д-р П. Стоянов“, Варна
със заповед №Р-109-411/26.10.2022г.

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Никола Йорданов Колев, д.м.н.

Катедра Обща и оперативна хирургия

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

на дисертационен труд

„ИНТРАОПЕРАТИВНО И ПОСТОПЕРАТИВНО ОБЕЗБОЛЯВАНЕ С *TAP-block*

ПРИ ПАЦИЕНТИ С ДОЛНА СРЕДИННА ЛАПАРОТОМИЯ“

на д-р Атанас Цанков Занев

за присъждане на научна и образователна степен „Доктор“

по научна специалност „Анестезиология и интензивно лечение“ – 03.01.38

Научен ръководител: доц. д-р Боряна Найденова, д.м.

Дисертационният труд е обсъден, приет и насочен за защита пред научно жури от Катедрен съвет на КАСИМ при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна с протокол №9/10.10.2022г.

Уважаеми Колеги,

Определен съм за рецензент по процедура за провеждането на конкурс за придобиване на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина на д-р Атанас Цанков Занев.

Д-р Атанас Цанков Занев е роден на 14.07.1983г. в гр. Силистра. Завършва висше образование, магистър по Медицина в МУ – Варна през 2008г. Придобива специалност по Анестезиология и интензивно лечение през 2017г. в Клиниката по анестезиология и интензивно лечение при УМБАЛ „Св. Марина“, Варна. Има 14 години клиничен трудов стаж, като част от него е натрупан в структурите за оказване на спешна медицинска помощ. Д-р Занев е и асистент към Катедрата по анестезиология, спешна и интензивна медицина при МУ – Варна. Ежегодно провежда курс „Спешни състояния на морския бряг“ на

медицински специалисти. Има опит в обучението с високо технологични симулатори с физиологичен модел на реакция. Провеждал е краткосрочни специализации и обучения в Италия, Чехия, Испания, Румъния. Сертифициран инструктор и оценител е към Изпълнителна Агенция „Морска администрация“. Преминал е обучение за осъществяване на хеликоптерно водно спасяване. Има собствени и съвместни научни публикации в национални реферирани и нереферирани списания, както и участия в национални и международни научни форуми. Членува в Българско дружество по ентéralно и парентерално хранене, Дружество на анестезиолозите в България, Българска асоциация за изследване и лечение на болката, European Society of Anesthesiology, European Society of Regional Anesthesia and Pain Therapy, International Association for the Study of Pain.

Темата на дисертационния труд е съвременна и дисертабилна. Болката е най-често срещаният симптом, съобщаван от страна на пациентите. Тя е сред основните причини, а може би и най-честата, пациентите да потърсят лекарска помощ. Основен фактор е за загуба на продуктивност и трудоспособност, което води до значителни финансови щети за страдащите, техните близки и обществото като цяло. Хирургичната болка е специфичен тип остра болка на „новото време“. Тя се появява с развитието на хирургията и има една уникална характеристика – предсказуема е и съответно, предотвратима. Именно за това е напълно неприемливо в XXI век все още да има пациенти, страдащи от болка по време и след операция. Интра- и постоперативното обезболяване е основна задача и предизвикателство пред анестезиолога. За да се предотврати прогреса на острата болка до хронична се развиват нови стратегии за обезболяване, създават се нови медикаменти и техники, които да са по-ефективни, икономически по-изгодни, лесни за изпълнение, по-безопасни и с по-малко странични ефекти. В областта на коремната хирургия най-значимо, може би, е въвеждането на transversus abdominis plane (TAP) блок. Тази техника е слабо застъпена в ежедневната практика в България. По тези причини д-р Занев е избрал именно нея.

Разискваният проблем е от голяма клинична значимост и дискутира актуална тема с цел подобряване на обезболяването в периоперативния период.

Дисертационният труд съдържа общо 157 страници, онагледен е с 39 фигури, 49 таблици и 8 снимки. Книгописът съдържа 230 заглавия, от тях 10 на кирилица, 220 на латиница. Предложените обем и структура отговарят на обичайните в тази сфера на науката.

Изложението на литературния обзор притежава много добра познавателна стойност, представен е в оптимален обем и е съсредоточен върху следните теми: определение и класификация на болката; патофизиологични ефекти и хронифициране; инструменти и скали за оценка; съвременни фармакологични и регионални техники за обезболяване; особености на болката при долна срединна лапаротомия; определение, класификация и техники за приложение на TAP-блок; лекарствени разтвори и адюванти, използвани при техниката; контраиндикации и усложнения. Добро впечатление прави, че д-р Занев

анализира какви са причините за неефективността на обезболяването, също и че сравнява TAP- блокът с други, стандартни и по-често прилагани аналгетични техники в практиката. Счита за ценно и, че литературният обзор завършва с обобщен и задълбочен анализ на разгледаните източници и формулиране на заключения.

Дисертантът поставя ясно формулирана цел, а именно: да оцени ефективността, приложимостта и безопасността на TAP-блок при интра- и постоперативно обезболяване при пациенти, подложени на хирургични интервенции с използване на долна срединна лапаротомия.

За постигането ѝ са поставени шест задачи, които напълно отговарят на поставената цел, а именно:

1. Да се приложи ултразвук-навигиран, двустранен, латерален TAP-блок непосредствено предоперативно на пациенти, на които предстои долна срединна лапаротомия.
2. Да се формират две основни групи пациенти – с и без TAP – блок и да се направи сравнителен анализ на някои интра- и постоперативни хемодинамични показатели при пациентите от двете групи.
3. Да се оцени интра- и постоперативно използваните аналгетици при двете групи пациенти.
4. Да се установи и проучи ефективността и продължителността на постоперативното обезболяване при двете групи пациенти.
5. Да се проследи честота и характера на някои често срещани странични реакции и усложненията, свързани с обезболяващата терапия при двете групи пациенти
6. Да се проследи и анализира характера и честотата на възникналите усложнения, свързани с техниката на приложение на TAP – блока, както и от използваната лекарствена комбинация.

Напълно съм съгласен с целта, формулираните задачи са логични и правилно структурирани.

Трудът на д-р Занев е реализиран в структурите на УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД, гр. Варна и е извършен от екип на Клиниката по анестезиология и интензивно лечение при УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД, гр. Варна с главен изследовател - дисертанта. Проучването е с две рамена– проспективно и ретроспективно. Обект са пациенти, лекувани в клиниките по Урология и Обща хирургия, на които е извършена планова оперативна интервенция с достъп чрез долна срединна лапаротомия. Одобрено с решение на Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) №101/24.03.2021г. при медицински университет „Проф. д-р

Параскев Стоянов” - Варна. Пациентската популация обхваща 171 болни, разделени от клинична и научна гледна точка в две групи: експериментална, с предварително приложен ТАР-блок (82) и контролна, без ТАР-блок (89). Индикациите за включване и изключване от проучването са ясно формулирани и прецизирани с оглед задачите на проучването. Процесът на подбор на пациентите е детайлно описан. За да реши поставените задачи, д-р Занев прилага редица методи върху включените в своето проучване болни, което подчертава научните достойнства на труда. Включени са документален метод; клинични методи; образни методи; лабораторни методи; терапевтични метод, включващи описание на хирургичните и анестезиологичните техники; статистически методи. Подробно и точно е описано извършването на ТАР-блокът, протоколите за обезболяване, скалите и използваните критерии.

Считам, че разделът Обект и методика на клиничното изследване е достатъчно детайлен и изпълнява основната си задача, да направи изследването повтаряемо.

Резултатите и обсъждането са представени изчерпателно, подробно илюстрирани и онагледени с графики, таблици и фигури. Д-р Занев изследва демографските и клинични характеристики на пациентите. Разделя резултатите от проучването на два етапа: интраоперативен и постоперативен. И в двата анализира параметрите на хемодинамика, опиятната консумация и нивото на обезболяване. В постоперативния период също така проследява интензитета на статичната и динамичната болка и употребата на нестероидни противовъзпалителни средства. Отделя внимание и на усложненията, свързани с използваните медикаменти и анестетичната техника. Получените резултати отговарят на всички предварително поставени задачи. Дискусията показва авторското отношение по проучвания проблем и способността на д-р Занев да анализира собствените данни, съпоставяйки ги с резултатите на други авторски колективи.

Изводите са 8 на брой и произтичат от анализа на собствените материали. Те обобщават достоверно резултатите от изследването. Съгласен съм с предложените изводи в представеният им вид.

Признавам четирите научно-практични и трите научно-теоретични приноси на дисертационния труд, определени от д-р Занев.

Библиографията е широко обхватна. Голяма част от разгледаните източници са от последните години. Добро впечатление прави, че са включени публикации от последните две години, както и че са разгледани български източници. Литературните източници са представени в подходящ формат и са цитирани точно.

Д-р Атанас Занев е надежден и перспективен специалист. Дисертационният му труд е с висока научна и практическа стойност. Дисертантът, въз основа на получените собствени резултати, препоръчва въвеждането на ТАР-блок в обичайната клинична практика. Това ще допринесе за подобряване на обезболяването в интра- и постоперативния

период при пациенти с долна срединна лапаротомия, периоперативния комфорт на пациентите и като цяло за по-качествена грижа за болните.

Всичко изброено до тук ми дава основанието да предложа на високо уважаваното Научно жури да присъди на д-р Атанас Цанков Занев образователна и научна степен „ДОКТОР“.

гр. Варна

Проф. д-р Никола Колев, д.м.н.

11.11.2022 г.

/...../